

Vyjádření pověřeného akademického pracovníka

Jméno rigorozantky: **Mgr. Eliška Holcová**
Téma práce: **Odpovědnost právnické osoby z hlediska doktríny vicarious liability**
Rozsah práce: **103 stran (220 020 znaků včetně poznámek pod čarou a mezer)**
Datum odevzdání práce: **4. února 2024**
Posuzovatel: **prof. JUDr. Karel Beran, Ph.D.**

1. Aktuálnost tématu:

V české právní doktríně se s pojmem *vicarious liability* prakticky nesetkáváme, a pokud ano, potom se tak dělo zejména v souvislosti se zaváděním trestní odpovědnosti právnických osob.¹ Spojovat *vicarious liability* s trestním právem však koncepčně není správné. *Vicarious liability* je ve skutečnosti soukromoprávní formou odpovědnosti, která se tradičně uplatňuje v rámci tort law. Velmi zjednodušeně řečeno se jedná o odpovědnost principála za svého pomocníka. Otázka odpovědnosti „za pomocníka“ je přitom právě v souvislosti s odpovědností právnických osob velmi aktuální a důležité téma.

2. Náročnost tématu a metoda zpracování:

Každá na právní komparaci založená práce je pro svého zpracovatele extrémně náročná. Důvodem je skutečnost, že je třeba porozumět nejenom institutu vlastního právního řádu, ale je též třeba poznat cizí právní úpravu, která mnohdy vychází z odlišných tradic a metod právní regulace. Právě to je případ *vicarious liability*, která se v české právní doktríně jako samostatný druh právní odpovědnosti neodlišuje a stejně tak ani v platné právní úpravě nenalzáme institut, který by plně korespondoval s konceptem *vicarious liability* tak, jak je znám v angloamerickém právu. Odpovědnost za pomocníka je sice institutem, který se *vicarious liability* podobá, avšak rozhodně nelze tvrdit, že je s ním totožný a zároveň také nelze tvrdit, že se principy, ze kterých *vicarious liability* vychází, nalzájí pouze v odpovědnosti za pomocníka.

Komparativní metoda, kterou rigorozantka v tomto případě zvolila byla správná a byla též správně aplikována.

3) Formální a systematické členění práce

Práce se kromě úvodu a závěru člení na čtyři části.

První část se obecně věnuje vymezení pojmu právní odpovědnosti, tak jak je traktována v české právní doktríně. Konkrétně se rigorozantka věnuje předpokladům vzniku právní odpovědnosti, funkci právní odpovědnosti jakož i způsobům klasifikace právní odpovědnosti, zejména pokud jde o odlišení subjektivní a objektivní právní odpovědnosti. Kromě toho také popisuje dva základní možné koncepční přístupy k odpovědnosti obecně, tj. prospektivní a retrospektivní.

---

¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, s. 86.

Druhá část se zabývá popisem a vysvětlením *vicarious liability* tak, jak postupně vznikla na základě soudních precedentů v právním řádu Spojeného království. Právě na základě těchto precedentů rigorozantka velmi pěkně ukazuje vývoj tohoto typu odpovědnosti již od 14. a 15. století, jehož původním východiskem bylo, že principál odpovídá pouze za to, co pomocníkovi konkrétně přikáže (*specific command basis*). Během 17. století byla tato doktrína modifikována tak, že již nebylo třeba, aby veškeré jednání pomocníka bylo výslovně „schváleno či přikázáno“ ale stačilo, že pomocník „měl dané oprávnění od svého principála a toto oprávnění bylo ve prospěch principála“ (*implicit command basis*.) Zcela zásadní význam měl pak pro vývoj této doktríny tzv. *Salmond test*, který byl formulován na počátku 20. století a vycházel z toho, že principál je odpovědný i za „jednání, která neschválil, pokud jsou natolik spojená s jednáním, které schválil, že je lze právem považovat za způsoby - byť nesprávné - jejich provedení.“ (str. 25) Způsob aplikace tohoto testu rigorozantka demonstruje na mnoha soudních rozhodnutích a také ukazuje, jak došlo k nahrazení tohoto testu tzv. *close connection* testem, který začal být aplikován od roku 2001 v návaznosti na kauzu *Lister v Hesley Hall*².

Jak „*Salmond test*“ tak i „*close connection test*“ představují kritérium, na základě kterého soudy posuzují, zda byly naplněny předpoklady vzniku tohoto druhu odpovědnosti, mezi které se řadí (i) spáchání deliktu, tj. naplnění skutkové podstaty určitého deliktu, (ii) aby byl škůdce v době spáchání deliktu zástupcem či zaměstnancem odpovědné osob a (iii) aby byl tento delikt spáchán v rámci, resp. v souvislosti s pracovním poměrem.

Právě s ohledem na tyto předpoklady se pak rigorozantka zabývá například podmínkou „pracovněprávního“ vztahu, a jeho odlišením od agenturního zaměstnávání, které ke vzniku *vicarious liability* nestačí. V závěru této části pak rigorozantka rozebírá teorie, které *vicarious liability* mohou zdůvodnit, konkrétně se jedná o „*enterprise risk theory, deep pockets theory a agency theory*.“

S ohledem na to, že se předkládaná rigorózní práce nezabývá *vicarious liability* obecně, ale zaměřuje se na odpovědnost právnické osoby za tento druh právní odpovědnosti, je předmětem rozboru **třetí části** otázka, k jakým druhům odpovědnosti je právnická osoba podle českého právního řádu způsobilá. Rigorozantka v této souvislosti rozlišuje mezi objektivní a subjektivní odpovědností, přičemž se vždy zabývá tím či oním druhem odpovědnosti, a to jak v soukromém, tak ve veřejném právu. Zásadní význam mají z tohoto hlediska její úvahy o přičitatelnosti protiprávního jednání právnické osobě na základě § 167 § 1935 a § 2914 občanského zákoníku. Právě v těchto ustanoveních nacházíme pravidla, která se týkají odpovědnosti principála za jednání jeho pomocníka a korespondují tak s konceptem *vicarious liability*. Problém je však v tom, že výklad a aplikace těchto ustanovení, zejména pokud jde o otázku solidární odpovědnosti pomocníka, není ustálen.

Cílem **čtvrté části** je odpověď na otázku, zda se v českém právním řádu, můžeme setkat s principy *vicarious liability* tak, jak existuje v *common law*. Tato část tak představuje logickou syntézu mezi druhou částí, kde byla představena *vicarious liability* z hlediska angloamerického systému a třetí částí, která rozebrala odpovědnost právnických osob z hlediska českého právního řádu. Rigorozantka v této souvislosti dochází především k závěru, že přestože je pojem *vicarious liability* v českém právním řádu zmiňován zejména v souvislosti s trestní odpovědností právnických osob, ve skutečnosti má jen velmi málo společného s veřejnoprávními druhy právní odpovědnosti, ať už se to týká odpovědnosti za přestupky, nebo odpovědnosti za trestné činy. Analogie institutu *vicarious liability*, tak rigorozantka nachází v soukromoprávní odpovědnosti tak jak je upravena v českém občanském zákoníku, přičemž

---

² V této cause se jednalo o odpovědnost zaměstnavatele (internátní školy) za svého zaměstnance (správce), který se dopustil sexuálního zneužití několika žáků internátní školy.

však z ní vyjímá např. odpovědnost z provozní činnosti (§ 2924) - v tomto případě totiž není relevantní právní jednání zástupce, nýbrž zákonem kvalifikovaná událost. Z těchto důvodů dochází rigorozantka závěru, že nejbližší k institutu vicarious liability mají §167, § 1935 a §2914.

Strukturu práce považuji za správnou a logickou. Zejména pak vyzdvihuji systematickou práci s českou i cizojazyčnou odbornou literaturou a judikaturou, resp. s case law.

4. Vyjádření k práci

Cílem předložené rigorózní práce bylo vysvětlit, jakým způsobem může právnická osoba odpovídat za jednání svých zástupců, ať už jsou to její zaměstnanci, členové statutárních orgánů, její dodavatelé, či zmocněnci. Tato otázka je v ČR více než aktuální s ohledem na doktrinární spory, které se týkají odpovědnosti principála, tj. zejména právnické osoby za jednání svého pomocníka. Přestože je odpovědnost za pomocníka přímo upravena v § 2914, této problematice se zároveň týká i §167, §1935, jakož i § 2915. Hledat odpověď pouze v gramatickém znění těchto ustanovení však nemusí být tou jedinou možnou a správnou cestou. Právě z toho důvodu bylo vhodné a užitečné přistoupit k odpovědnosti právnické osoby i z hlediska širšího komparativního kontextu tj. na základě srovnání s konceptem *vicarious liability*.

Způsob, jakým se rigorozantka tohoto úkolu zhostila považuji za velmi vhodný a z hlediska české právní vědy přínosný. Domnívám se, že její závěr, „*že se v české právní úpravě odpovědnosti právnických osob setkáváme s jistou formou obdoby doktríny zástupné odpovědnosti dle common law, a to v soukromoprávní úpravě. Nejvíce se doktríně zástupné odpovědnosti přibližuje subjektivní odpovědnost právnických osob dle § 167 obč. zák., nicméně i subjektivní odpovědnost dle ustanovení § 1935 a § 2914 obč. zák. se poměrně blízce podobá doktríně zástupné odpovědnosti.*“ (str. 88) je správný a argumentačně dostatečně podepřený.

Zároveň však také oceňuji subtilní srovnávání české právní úpravy – například ustanovení § 167, kde rigorozantka správně upozorňuje na to, „*že toto ustanovení zákona je obsahově užší v tom smyslu, že delikt musí být spáchán při plnění úkolů. V common law se aktuálně při aplikaci doktríny zástupné odpovědnosti postupuje dle tzv. close connection test, na základě kterého je posuzována souvislost mezi pozicí zaměstnance (resp. jeho povinnostmi) a deliktem.*“ (str. 86)

Na základě výše uvedeného se domnívám, že práce je i z obsahového hlediska velmi zdařilá.

Závěrem mohu konstatovat, že rigorozantka se mnou pravidelně konzultovala a moje připomínky reflektovala v předložené práci. Výsledkem je logicky strukturovaná práce, která srozumitelně shrnuje a hodnotí jak z teoretického hlediska, tak i z hlediska platného práva problematiku odpovědnosti právnické osoby z hlediska doktríny vicarious liability.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Práce splnila vytčené cíle.
--------------------	-----------------------------

Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Z práce je patrné, že rigorozantka při jejím zpracování postupovala samostatně a dovedně popsala institutu vicarious liability, jakož i analyzovala současný diskurz k této problematice.
Logická stavba práce	Struktura práce je logická a systematická.
Práce se zdroji včetně citací	Se zdroji je pracováno korektně, v souladu se stanovenými požadavky.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Provedenou analýzu považuji za adekvátní ve vztahu ke zvolenému tématu.
Úprava práce	Z formálního hlediska nemám připomínek.
Jazyková a stylistická úroveň	K jazykové a stylistické úrovni nemám připomínek.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Jednou z nejspornějších otázek, který se týká odpovědnosti principála, za jednání svého pomocníka je to, zdali pomocník odpovídá také samostatně resp. solidárně s principálem. Část doktríny se v ČR v návaznosti na předchozí právní úpravu v občanském zákoníku z roku 1964 k této otázce staví negativně a vychází z toho, že odpovídá pouze principál, zatímco pomocník, typicky zaměstnanec, odpovídá pouze pracovně-právně vůči svému zaměstnavateli. V této souvislosti kladu otázku, jak je tenhle problém vyřešen v angloamerickém právním systému, tj., zdali pomocník odpovídá také samostatně vůči poškozenému, resp. solidárně s principálem.

Doporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro státní rigorózní zkoušky.
------------------------------------	--

V Praze dne 29. února 2024

.....

prof. JUDr. Karel Beran, Ph.D.
pověřený akademický pracovník